

РЕШЕНИЕ

№ 4798

гр. София, 18.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 40 СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и втори февруари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: СВЕТОЗАР Д. ДИМИТРОВ

при участието на секретаря ДЕСИСЛАВА ИВ. ПОПОВА
като разгледа докладваното от СВЕТОЗАР Д. ДИМИТРОВ Гражданско дело № 20231110160529 по описа за 2023 година

Производството е образувано по искова молба на Н. Н. Х. срещу /фирма/.

Ищецът твърди, че с ответника сключили договор за потребителски кредит от разстояние № *****/27.03.2021г., съгласно който на ищеца следвало да бъде отпусната сумата от 1200лв. при срок за погасяване от 8 месеца. Размерът на ГЛП бил посочен на 36%, а на ГПР 42,58%. В чл. 7 от договора било уговорено, че страните се съгласяват договорът да бъде обезпечен с гарант – отговарящ на условията, посочени в ОУ, или с банкова гаранция. Чл. 17 предвиждал, че при неизпълнение на задължението на заемателя за предоставяне на обезпечение, същият дължи неустойка в размер от 0,9% от стойността на уговорения кредит, като му била начислена такава в размер от 829,07лв. Посочва, че погасил изцяло задълженията по кредита.

Ищецът твърди, че процесният договор е нищожен на основание чл. 22 ЗПК поради изначална недействителност на съществен елемент от него, а именно уговорката за възнаградителна лихва, тъй като същата била подвеждаща. Отделно от това, разписаният ГПР бил неточен, доколкото в него не била включена уговорената неустойка, а и не било изпълнено изискването за посочване на компонентите, които го формират, за яснота и прозрачност. Счита, недействителността на клаузата за ГПР влече недействителност на целия договор. Посочва, че клаузата за заплащане на неустойка е нищожна като неравноправна, заобикаляща закона и противоречаща на добрите нрави, като излага съображения в тази насока.

С оглед изложеното, моли за постановяване на решение, с което да бъде признато за установено, че клаузата на чл. 17 от договора е нищожна, както и ответникът да бъде осъден да му заплати сумата от 10,18лв. платена без основание, ведно със законната лихва от подаване на исковата молба до окончателното плащане.

Ответникът е подал отговор на исковата молба в законоустановения срок, с който оспорва исковете. Признава, че между страните е сключен сочения договор за кредит и на ищеца е отпусната сумата, но отрича клаузата за неустойка да има

неравноправен характер или да противоречи на добрите нрави. Излага подробни съображения за неоснователност на претенциите.

Съобразно изложеното, моли за тяхното отхвърляне.

Съдът, като съобрази събраните по делото доказателства поотделно и в тяхната съвкупност и обсъди доводите на страните, намира следното:

Предявени са за разглеждане установителен иск с правно основание чл. 124, ал. 1 ГПК вр. чл. 26, ал. 1, пр. 1-3 ЗЗД и осъдителен иск с правно основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД.

По делото не е спорно, а и се установява от събраните писмени доказателства, че на 27.03.2021г. между страните е сключен договор за потребителски кредит от разстояние № *****, по силата на който ответникът се задължава да предостави на ищеца потребителски кредит в общ размер от 1200лв. Посочено е, че лихвеният процент е 36%, ГПР 42,58%, общата дължима сума 1389,58лв., срок за погасяване 8 месеца. В чл. 1, т. 9 е отбелязано – обезпечения: да – поръчител или банкова гаранция. В чл. 7, ал. 1 е предвидено, че ако страните са договорили обезпечение, потребителят следва в срок до 3 дни от сключване на договора да осигури действието на трето физическо лице, изразяващо се в сключване на договор за поръчителство в полза на кредитора, с което да отговоря за изпълнение на задълженията по потребителя по договора, или да предостави банкова гаранция, съдържаща безусловно и неотменимо изявление на банката да заплати на кредитора всички задължения на потребителя в срок от един работен ден от получаване на писмено искане от кредитора. В ал. 2 е посочено, че третото лице – поръчител и банковата гаранция трябва да отговорят на изискванията, посочени в ОУ и се одобряват от кредитора, като преценката е изцяло негова. В чл. 20 от ОУ е предвидено, че поръчител може да е дееспособност физическо лице, навършило 21 години, притежаващо българско гражданско, с постоянно местоживее в България, с непрекъснати осигурителни права, което полага труд по безсрочно трудово или служебно правоотношение, получаващо редовно възнаграждението си, което е с минимален размер от 1500лв.; да няма записи в ЦКР; да не е поръчител по други кредити и др. В чл. 17, ал. 1 е уговорено, че ако потребителят не изпълни задължението си по чл. 7, дължи неустойка в размер на 0,9 от стойността на усвоената по кредита сума всеки ден, през който не е предоставено обезпечението. В ал. 2 е предвидено, че в случай на настъпване дължимостта на неустойката, същата се заплаща периодично с всяка погасителна вноска. Видно от съдържанието на погасителния план към договора за кредит, неустойката е начислена и включена в него, като нейният размер възлиза на 829,06лв.

По делото е допусната, изслушана и приета съдебно-счетоводна експертиза, която не е оспорена от страните и съдът възприема като обективно и компетентно дадена, от която се установява, че в изпълнение на процесния договор за заем ищецът е извършил плащане от 1214,82лв. на 31.03.2021г., с което са погасени 1200лв. главница, 4,64лв. договорна лихва и 10,18лв. неустойка. Вещото лице посочва, че при включване на неустойката в ГПР, която по принцип не е включена в ГПР, посочен в договора, размерът му възлиза на 500,95%.

При горните факти, съдът извежда следните правни изводи:

Процесният договор за заем има характеристиките на договор за потребителски кредит съгласно дадената в чл. 9, ал. 1 от ЗПК легална дефиниция, а заемателят има качеството потребител по смисъла на пар. 13, т. 1 от ДР на ЗЗП. Ето защо, клаузите на същия следва да бъдат съобразени изцяло с изискванията на ЗПК и ЗЗП.

Съдът намира, че оспорената в настоящото производство клауза, уреждаща дължимостта на неустойка при неосигурено обезпечение, се явява нищожна. Тази

клауза изпълва характеристиките на неравноправна такава по смисъла на чл. 143 ЗЗП, тъй като е уговорена във вреда на потребителя, не отговаря на изискванията за добросъвестност и води до значително неравновесие в правата и задълженията между страните. Същата попада под хипотезата на чл. 143, ал. 2, т. 5 ЗЗП, тъй като задължава потребителя при неизпълнение да заплати необосновано висока неустойка. Уговореното задължение на кредитополучателя за предоставяне на обезпечение чрез поръчителство или банкова гаранция има за цел кредиторът да получи допълнително възнаграждение върху стойността на отпуснатия заем, което представлява заобикаляне изискванията на (ЗПК) и води до нейната нищожност съгласно чл. 21, ал. 1. Кредиторът е длъжен преди сключване на договора за кредит да оцени кредитоспособността на потребителя, като извърши справки в достъпните му бази данни и регистри и ако прецени, че не е достатъчно платежоспособен, разполага с възможността да откаже предоставянето на заемните средства. На практика тази клауза прехвърля риска от неизпълнение на задълженията на финансовата институция (вменени ☐ с нормата на чл. 16 ЗПК) за предварителна оценка на платежоспособността на длъжника върху самия длъжник и води само до допълнително увеличаване на размера на задълженията по договора. Наред с това, неустойката е договорена за неизпълнение на акцесорно задължение, което не е свързано пряко с претърпени вреди от неизпълнение на главното задължение на потребителя за връщане на заетата сума. Уговорена по този начин, неустойката очевидно излиза извън присъщите ☐ обезпечителна и обезщетителна функции и цели само и единствено постигане на неоснователно обогатяване за кредитора, поради което същата се явява нищожна и поради противоречието ѝ с добрите нрави. Нейният размер се равнява на повече от 2/3 от стойността на отпуснатия заем, а задължението, което обезпечава, е несъществено. С оглед на това, същата накърнява принципа на справедливост и добросъвестност и влиза в колизия и с добрите нрави – чл. 26, ал. 1, пр. 3 ЗЗД.

По изложените съображения, съдът намира предявения установителен иск за основателен.

Предвид че клаузата за дължимост на неустойка е нищожна, то платената сума по нея е лишена от основание и подлежи на връщане на основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД. Нейният размер съгласно експертното заключение възлиза на 10,18лв., колкото е и претенцията на ищеца. Ето защо, предявеният осъдителен иск също е изцяло основателен.

По разноските:

При този изход на спора, право на присъждане на сторените разноси има ищецът, който е доказал такива в размер на 100лв. за държавна такса и 350лв. депозит за експертиза или общо 450лв., които следва да му се присъдят. Претендира се и адв. възнаграждение по чл. 38, ал. 2 ЗАдв. за оказана безплатна правна защита, на което процесуалният представител на ищеца има право, като същото възлиза на 480лв. с ДДС, предвид доказателствата за регистрация по ДДС.

Воден от горното, съдът

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО по предявения от Н. Н. Х., ЕГН: *****, с адрес: /населено място/, срещу /фирма/, ЕИК: *****, със седалище и адрес на управление: /населено място/, установителен иск по чл. 124, ал. 1 ГПК, че клаузата на чл. 17 от сключения между страните договор за потребителски кредит № *****/27.03.2021г. е нищожна на основание чл. 26, ал. 1, пр. 1 ЗЗД.

ОСЪЖДА /фирма/, ЕИК: *****, със седалище и адрес на управление: /населено място/, **да заплати на** Н. Н. Х., ЕГН: *****, с адрес: /населено място/, на основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД сумата от **10,18лв.**, представляваща платена без основание сума по сключения между страните договор за потребителски кредит № *****/27.03.2021г., ведно със законната лихва от подаване на исковата молба – 03.11.2023г. до окончателното плащане, както и на основание чл. 78, ал. 1 ГПК сумата от **450,00лв.** – разноски по делото за държавна такса и депозит за експертиза.

ОСЪЖДА /фирма/, ЕИК: *****, със седалище и адрес на управление: /населено място/, **да заплати на** Еднолично адвокатско дружество „Д. М.“, БУЛСТАТ: *****, на основание чл. 38, ал. 2 ЗАдв. сумата от **480,00лв. с ДДС**, представляваща адвокатско възнаграждение за извършено безплатно процесуално представителство на ищеца.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване пред Софийски градски съд в **двуседмичен** срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____